

24.04.2017

Kaj/3

§ 436

V 3.5.2017, Valtuutettu Anna Vuorjoen aloite sukupuolineutraalien WC-tilojen järjestämisestä kaupungin tiloihin

HEL 2016-012660 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus päätti esittää valtuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto päättää katsoa valtuutettu Anna Vuorjoen aloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijä

apulaiskaupunginjohtaja
Anni Sinnemäki

Lisätiedot

Anna Villeneuve, hallintoasiantuntija, puhelin: 310 36045
anna.villeneuve(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Vuorjoki Anna ym. valtuustoaloite Kvsto 16.11.2016 asia 16
- 2 Tasa-arvotoimikunnan lausunto

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Valtuutettu Anna Vuorjoki ja 15 muuta valtuutettua esittävät aloitteessaan, että kaikkiin kaupungin palvelu- ja toimipisteisiin järjestettäisiin vähintään yksi sukupuolineutraali asiakas-WC.

Kaupunginvaltuuston työjärjestyksen 22 §:n 2 momentin mukaan kaupunginhallitus esittää valtuuston käsiteltäväksi aloitteen, jonka on allekirjoittanut vähintään 15 valtuutettua.

Kaupunginhallitus viittaa kiinteistölautakunnalta ja tasa-arvotoimikunnalta saamiinsa lausuntoihin ja toteaa, että kaupunki toteuttaa sukupuolineutraaleja asiakas-WC:itä uudisrakennus- ja peruskorjaushankkeissa. Kiinteistöviraston tilakeskus on esimerkiksi toteuttamassa sukupuolineutraalit asiakas-WC:t rakenteilla olevaan keskustakirjastoon. Kyseisestä WC:stä on mediassa arvioitu tulevan kaupungin suurin ja suo-

situin käymälä. Myös esimerkiksi Oulunkylän ala-asteen peruskorjauksessa pyrittiin pääasiassa yksittäisiin WC-eriöihin, joita on sijoitettu eri puolelle koulua. Samassa yhteydessä WC-eriöistä poistettiin mies- ja naiskyltit.

Esteettömyyssäännösten perusteella lähes kaikissa kaupungin tiloissa on jo nyt ainakin yksi sukupuolineutraali WC, mutta nämä WC:t on tarkoitettu liikuntaesteisille. Suomen rakentamismääräyskokoelman mukaan liikuntaesteisten tilat on varustettava liikuntaesteisen tunnuksella ja niiden tulee olla sijoitukseltaan käyttäjän tai avustajan sukupuolesta riippumattomia.

Translain esitöiden perusteella lain tavoitteena oli turvata transseksuaalille mahdollisuus tulla kohdelluksi hänen sukupuoli-identiteettinsä mukaisesti niillä lainsäädännön aloilla, joilla annetaan merkitystä sukupuolelle. Eri tunnukset WC-tilojen ovilla voidaan nähdä sekä perinteisinä sosiaalisina normeina että tilan omistajan määräyksinä tilan käyttäjille, ja norminvastaisen WC:n valitsemisesta voi seurata muiden paheksuntaa.

Laissa miesten ja naisten välisestä tasa-arvosta 7 §:ssä on kielletty sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun perustuva syrjintä. Lain 6c §:n mukaan viranomaisten, koulutuksen järjestäjien ja muiden koulutusta tai opetusta järjestävien yhteisöjen sekä työnantajien tulee ennaltaehkäistä tällaista syrjintää tavoitteellisesti ja suunnitelmallisesti. Saman pykälän mukaan tämä velvoite on otettava huomioon myös oppilaitosten ja työnantajien lakisääteisissä tasa-arvosuunnitelmissa.

Sukupuolineutraalien asiakas-WC:iden järjestäminen kaikkiin kaupungin toimitiloihin voi potentiaalisesti asettaa kaupungin työntekijät eriarvoiseen asemaan. Tilastollisesti voidaan olettaa että Helsingin kaupungin henkilöstössä on useampia transsukupuolisia, joten selvityksessä tulisi huomioida myös henkilöstön WC:t, eikä vain yleisö-WC:t. Työsuojeluohjeiden mukaan yleisölle tarkoitettuja WC-tiloja ei yleensä pidetä riittävinä työntekijöiden käyttöön. Lisäksi WC:t, pukuhuoneet ja peseytymistilat sijaitsevat usein samassa rakenteellisesti erotetussa tilassa, sillä vesi- ja viemäriputkistot ja niitä käyttävät toiminnot on kustannussyistä tarkoituksenmukaista sijoittaa samaan osaan rakennusta. Sukupuolineutraalien WC:iden toteuttaminen kaikkiin kaupungin toimitiloihin voi joissain tiloissa vaatia merkittäviä muutostöitä, joihin ei kiinteistötoimen talousarviossa ole varauduttu.

Lopuksi kaupunginhallitus toteaa, että kaupunki pyrkii sukupuolineutraaleihin wc-tiloihin meneillään olevissa sekä tulevilla korjaus- ja rakennushankkeissa. Myös sukupuolitunnusten poistaminen ovista voi

24.04.2017

Kaj/3

monissa tapauksissa olla helppo ja toimiva ratkaisu, jolla aloitteen tavoite saavutetaan lähes kustannuksitta.

Esittelijä

apulaiskaupunginjohtaja
Anni Sinnemäki

Lisätiedot

Anna Villeneuve, hallintoasiantuntija, puhelin: 310 36045
anna.villeneuve(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Vuorjoki Anna ym. valtuustoaloite Kvsto 16.11.2016 asia 16
- 2 Tasa-arvotoimikunnan lausunto

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Kaupunginhallitus 18.04.2017 § 402

HEL 2016-012660 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

18.04.2017 Pöydälle

Kaupunginhallitus päätti yksimielisesti panna asian pöydälle Veronika Honkasalon ehdotuksesta.

Esittelijä

apulaiskaupunginjohtaja
Anni Sinnemäki

Lisätiedot

Anna Villeneuve, hallintoasiantuntija, puhelin: 310 36045
anna.villeneuve(a)hel.fi

Kiinteistölautakunta 12.01.2017 § 15

HEL 2016-012660 T 00 00 03

Lausunto

Postiosoite

PL 10
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566

Kiinteistölautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon kaupunginvaltuutettu Anna Vuorjoen ym. aloitteesta sukupuolineutraaleista asiakas-wc:istä:

Kaupungin tilahankkeet priorisoidaan turvallisuuden, terveellisyden sekä hallintokuntien tarpeiden mukaan. Toimitilojen käyttöä myös jatkuvasti tehostetaan, eikä tilojen kokonaismäärän tulisi kasvaa. Kiinteistölautakunta toteaa, että ehdoton tai välitön velvollisuus toteuttaa sukupuolineutraalit wc:t kaupungin kaikkiin toimitiloihin voi johtaa merkittäviin kustannusvaikutuksiin. Kuitenkin sukupuolineutraaleja asiakas-wc:itä toteutetaan jo, tarpeiden mukaan, kaupungin uudisrakennus- ja peruskorjaushankkeissa.

Kiinteistöviraston tilakeskus on esimerkiksi toteuttamassa sukupuolineutraalit asiakas-wc:t rakenteilla olevaan keskustakirjastoon, joka on yksi Suomen itsenäisyyden juhlavuoden kärkihankkeita, ja josta on mediassa arvioitu tulevan myös kaupungin suurin ja suosituin käymälä. Sukupuolineutraaleilla wc:illä pyritään säästämään ylläpitokustannuksissa. Yleiset käymälät ovat nimittäin usein ilkeiden kohteita. Innovatiivisten tilaratkaisujen avulla keskustakirjaston wc:hin tulee enemmän positiivista sosiaalista kontrollia.

Toisessa esimerkkihankkeessa, Oulunkylän ala-asteen peruskorjauksessa, sukupuolierotellut ryhmäkäymäläratkaisuihin perustuneet wc:t eivät täyttäneet suuresta oppilasmäärästä johtuvia toiminnallisia vaatimuksia. Peruskorjauksessa pyrittiin pääasiassa yksittäisiin wc-erioihin, joita on sijoitettu eri puolelle koulua. Tässä yhteydessä wc-erioista poistettiin mies- ja naiskyltit.

Esteettömyyssäännösten perusteella lähes kaikissa kaupungin tiloissa on jo nyt ainakin yksi sukupuolineutraali wc, mutta nämä wc:t on tarkoitettu liikkumisesteisille. Suomen rakentamismääräyskokoelman mukaan liikuntaesteisten tilat on varustettava liikkumisesteisen tunnuksella ja niiden tulee olla sijoitukseltaan käyttäjän tai avustajan sukupuolesta riippumattomia.

Niin sanotun translain esitöiden perusteella lain tavoitteena oli turvata transseksuaalille mahdollisuus tulla kohdelluksi hänen sukupuoli-identiteettinsä mukaisesti niillä lainsäädännön aloilla, joilla annetaan merkitystä sukupuolelle. Eri tunnuksella wc-tilojen ovilla voidaan nähdä sekä perinteisinä sosiaalisina normeina että tilan omistajan määräyksinä tilan käyttäjille, ja norminvastaisen wc:n valitsemisesta voi seurata muiden paheksuntaa.

Sukupuolineutraalien asiakas-wc:den tarve koskee erityisesti niitä henkilöitä, joiden kokemus omasta sukupuolestaan tai sukupuolen ilmaisu ei ole tai ei ole aina ollut sama kuin hänelle syntymässä määritelty su-

kupuoli, sekä henkilöitä, joiden fyysiset sukupuolta määrittävät ominaisuudet eivät ole yksiselitteisesti vain naisen tai miehen. Laissa miesten ja naisten välisestä tasa-arvosta 7 §:ssä on kielletty sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun perustuva syrjintä. Lain 6c §:n mukaan viranomaisten, koulutuksen järjestäjien ja muiden koulutusta tai opetusta järjestävien yhteisöjen sekä työnantajien tulee ennaltaehkäistä tällaista syrjintää tavoitteellisesti ja suunnitelmallisesti. Saman pykälän mukaan tämä velvoite on otettava huomioon myös oppilaitosten ja työnantajien lakisääteisissä tasa-arvosuunnitelmissa.

Helsingissä tämän moninaisen käyttäjäryhmän kokoa on vaikea arvioida. Edellä mainitun lainsäädännön takia sukupuolivähemmistöt ovat relevantti käyttäjäryhmä myös tilankäyttöä suunniteltaessa. Uudistuva hankinta-laki, joka astuu voimaan alkuvuodesta 2017, velvoittaa hankintayksiköitä huomioimaan entistä korostetummin kaikkien tilojen käyttäjien tarpeet ja heidän sujuvan osallistumisen muun muassa työntekoon, harrastuksiin, kulttuuriin ja opiskeluun.

Sukupuolineutraalien asiakas-wc:den järjestäminen kaikkiin kaupungin toimitiloihin voi potentiaalisesti asettaa kaupungin työntekijät eriarvoiseen asemaan. Tilastollisesti voidaan olettaa että Helsingin kaupungin henkilöstössä on useampia transsukupuolisia, joten selvityksessä tulisi huomioida myös henkilöstön wc:t, eikä vain yleisö-wc:t. Työsuojeluohjeiden mukaan yleisölle tarkoitettuja wc-tiloja ei yleensä pidetä riittävinä työntekijöiden käyttöön, etenään jos työnantajan järjestämien tilojen toteutus on kohtuudella mahdollista.

Wc:t, pukuhuoneet ja peseytymistilat sijaitsevat usein samassa rakenteellisesti erotetussa tilassa, sillä vesi- ja viemäriputkistot ja niitä käyttävät toiminnot on kustannussyistä tarkoituksenmukaista sijoittaa samaan osaan rakennusta. Tämän takia sukupuolineutraalien wc:den toteuttaminen kaikkiin kaupungin toimitiloihin voi jossain kaupungin tiloissa vaatia merkittäviä muutostöitä, mihin ei kiinteistötoimen talousarviossa ole tällä hetkellä varauduttu.

Kiinteistölautakunta puoltaa esitetyn selvityksen teettämistä. Selvityksessä tulisi huomioida erilaiset tekniset toteuttamistavat eri toimipisteissä ja niiden kustannusvaikutukset.

Käsittely

12.01.2017 Esittelijän muutetun ehdotuksen mukaan

Arto Hiltunen: Muutan esitystäni seuraavasti:

Lausuntoehdotuksen kappale "Niin sanotun translain tavoitteena oli turvata transseksuaalille mahdollisuus tulla kohdelluksi hänen sukupuoli-

24.04.2017

identiteettinsä mukaisesti niillä lainsäädännön aloilla, joilla annetaan merkitystä sukupuolelle" muutetaan kuulumaan seuraavasti:

"Niin sanotun translain esitöiden perusteella lain tavoitteena oli turvata transseksuaalille mahdollisuus tulla kohdelluksi hänen sukupuoli-identiteettinsä mukaisesti niillä lainsäädännön aloilla, joilla annetaan merkitystä sukupuolelle."

Lisäksi lausuntoehdotuksen virkkeen "Sukupuolineutraalien asiakaswc:den järjestäminen kaikkiin kaupungin toimitiloihin voi potentiaalisesti asettaa kaupungin työntekijät eriarvoiseen asemaan" jälkeen lisätään seuraava virke:

"Tilastollisesti voidaan olettaa että Helsingin kaupungin henkilöstössä on useampia transsukupuolisia, joten selvityksessä tulisi huomioida myös henkilöstön wc:t, eikä vain yleisö-wc:t."

Esittelijä

tilakeskuksen päällikkö
Arto Hiltunen

Lisätiedot

Teemu Suominen, lakimies, puhelin: 310 27382
teemu.suominen(a)hel.fi